

EXPERIÈNCIA

QUAN L'ESCOLA MIRA ENFORA

©Escola Francesc Macià

Com ensenya l'escola els referents més propers? VD Maresme és un projecte que enllaça escola, poble i territori. Anem cap a Vilassar de Dalt, a l'escola Francesc Macià, per conèixer què es cou darrere d'aquesta proposta educativa.

TEXT D'ANNA ALFARO LUCAS
Periodista

Al'escola Francesc Macià de Vilassar de Dalt fa anys que cuinen un projecte d'èxit. Carme Roig, directora del centre, m'espera a la porta per acompanyar-me una estona entre aules i passadissos i explicar-me en què consisteix. Em dispenso a descobrir VD Maresme, un projecte transversal de P3 a 6è que posa entorn i coneixement al centre.

Mentre fem cap al seu despatx, la Carme em comenta que va entrar com a directora just per la pandèmia. «Si hem superat això, ja podem entomar-ho tot!». La directora transmet una empena i una il·lusió evidents, en sintonia amb l'ambient que es respira en aquesta escola del Maresme. Tanquem la porta del despatx per aïllar-nos una mica del xivarri que ens arriba i seiem.

«VD de Maresme és un projecte que parteix de la descoberta i del coneixement de l'entorn a partir de la realitat més propera, Vilassar. Es distribueixen temàtiques per nivells, que sempre són les mateixes, i, a partir d'aquí posem nom a les aules i fem activitats al llarg del curs», explica la Carme. Les temàtiques són variades i s'adapten a cada cicle. A P3 fan els insectes, a P4 les plantes aromàtiques, a P5 descobreixen els bolets, a 1r els ocells, a 2n estudien les plantes silvestres, a 3r les masies del poble, a 4t els arbres, a 5è les serralades de Catalunya i a 6è la història de Vilassar.

Implicació en el territori

El projecte no va sorgir del no-res. Ara fa aproximadament uns 10 anys l'equip directiu de l'escola va detectar que entre els mateixos infants del poble es creaven diferències entre les dues escoles concertades i la pública. Per això van començar a idear una manera de poder reconduir la situació. «Vam veure que nens i nenes necessitaven implicar-se en l'escola, en el poble i en el territori. Som l'única escola pública de Vilassar de Dalt

i volíem que l'alumnat se la sentís seva, de la mateixa manera que el poble», comenta la Carme.

Necessitaven trobar un projecte que els permetés treballar sentiment de pertinença, entorn i coneixement, i, amb aquest objectiu, van començar a indagar. Què podien fer? Poc pensaven que la inspiració la trobarien ben a prop, a l'escola Fabra d'Allella, on, a l'inici del curs escolar, cada classe escollia el nom amb relació a elements de l'entorn més proper. Amb aquest punt de partida, van tornar cap a Vilassar amb la motxilla carregada d'idees, i així va ser com va néixer el projecte VD Maresme.

El món dels insectes

Per veure-ho en primera persona, sortim del despatx i anem a visitar diverses aules per entendre com es concreta. Comencem pels més petits. «A P3 l'element central són els insectes. Vulguis o no, les propostes que sorgeixen en aquest curs ronden els seus referents més propers: papallones, marietes..., però aquí es nota molt quan hi ha nens que van més a la muntanya o que estan més espavilats, ja que són els que acaben portant les novetats», explica la Carme.

A dins de l'aula, un mòbil decorat amb espiadimonis penja del sostre i un espai amb fotografies i dibuixos ens n'explica les parts del cos. Al llarg de les tres primeres setmanes de curs, els infants van investigar i descobrir el món dels insectes, per, finalment, poder escollir el nom de la classe. La resta de cursos, generalment, hi destinen dues setmanes, però tant a P3 com a primer de primària se'ls dona una mica més de marge perquè es puguin adaptar als nous cicles. La temàtica s'introdueix a cada assignatura, de manera que es pot treballar transversalment, i el nom es decideix en els espais de tutories.

La immersió en els temes és total i els nens ho viuen amb emoció. «El meu fill

va a la classe de les marietes i l'altre dia m'explicava les parts de l'animal. Les ales, les potes, i com evoluciona al llarg de la vida, des que neixen fins que moren. Ho sabia perfectament!», comenta la Carme. Amb el constructivisme com a punt de partida, els nens van descobrint a poc a poc i de manera activa tot el que necessiten saber per poder decidir el nom de la classe.

Tot seguit arribem a P4, on treballen les plantes aromàtiques. Tot i que les primeres setmanes de curs són les més monogràfiques, el VD Maresme segueix actiu al llarg de l'any, fent activitats, sortides o tallers. «A P4 han escollit els noms de les mentes, els espígols i els

La vinculació i l'obertura cap a l'exterior de l'escola és important: a través del projecte s'estableixen vincles amb el Museu Arxiu de Vilassar de Dalt o la Fira del Bolet.

romanís. Són un curs que dona molt de joc. Al pati tenen el seu propi hort, amb unes rodes de pneumàtics pintades de colors on ells mateixos van plantar les aromàtiques. Cada dia hi ha uns responsables que han de regar les plantes i cuidar-les», explica la directora.

«Com enllaceu el VD Maresme amb la resta del curs escolar?», li pregunto: «Mira, ara hem fet una excursió al parc de les olors de Santa Eulàlia de Ronçana, per exemple. També hem fet experiments amb colònies, sabons; hem fet mantega d'orenga, etc. Al final es tracta d'experimentar amb les olors com a centre i això ho vas introduint al llarg de tot

l'any». I, aquest curs 2021-2022, per si no fos poc, també han vinculat el projecte al programa STEAMcat.

L'STEAMcat (Science, Technology, Engineering, Art and Maths) és un programa d'innovació pedagògica que fomenta el pensament crític i potencia la percepció social de la ciència i la tecnologia. «Seria un ensenyament globalitzat. Hi poden entrar la robòtica, la ciència, les aplicacions, l'art, les matemàtiques... És molt interdisciplinari, es pot aplicar en qualsevol àrea i, a més, les relaciona entre elles», explica la Carme. Aquest any, el Francesc Macià ha estat un dels centres escollits des del Departament d'Educació per participar en aquest programa durant el període 2021-2024, rebent formacions i assessories. Quan hagin superat aquests tres anys, seran centre acreditat com a STEAM.

Vincular el VD Maresme amb l'STEAM els ha servit per fer-se més seu

De P3 fins a 6è, el projecte VD Maresme amb el programa STEAM ofereix infinites possibilitats per aprendre i integrar nous coneixements de l'entorn de manera natural.

Els alumnes de 2n estudien les plantes silvestres de l'entorn i cada nen té la seva bata a un penjador que correspon a una espècie diferent. © Escola Francesc Macià

encara el projecte. «A tercer de primària fem la temàtica de les masies. Aquest any les classes es diuen Can Banús i Can Rafart, dos masos del poble. A través de l'aplicació Eduloc, que permet fer geolocalització, vam fer una sortida per Vilassar on vam anar a descobrir les seves masies i, cada casa que visitàvem, la seleccionàvem a l'aplicació i la registràvem, de manera que la posicionàvem. Aquest seria un exemple de com vinculem STEAM i VD Maresme», comenta la Carme. I ja que parlem de les masies, anem als pisos de dalt, cap a les aules de tercer.

Sinergies amb agents locals

El projecte VD Maresme posa en valor la realitat més propera dels infants, que, en aquest cas, és Vilassar, i per això les sinergies amb els agents locals prenen rellevància. Com que és un poble amb molt patrimoni arquitectònic, el centre ha aprofitat aquesta riquesa per crear una ruta de masies i fer xarxa amb el Museu Arxiu de Vilassar de Dalt. Així doncs, el grup de tercer, en petits equips col·laboratius, han estat informant-se de les cases pairals que tenen al poble i han fet una presentació a la resta de companys. «En dues setmanes farem una sortida a la qual vindrà el director del Museu de Vilassar, per explicar-nos de primera mà quins exemples en tenim al poble, per què estan enfocades cap al sol, quins elements tenen, com ara el pou, el rellotge de sol, etc. També estem pendent d'acabar de lligar una activitat amb un avi que vivia en una d'aquestes masies, perquè ens expliqui com era la vida allà», explica la Carme ensenyant-me totes les presentacions que decoren el passadís.

La vinculació i l'obertura cap a l'exterior de l'escola és important. El VD Maresme convida a sortir de les quatre parets i a descobrir l'entorn. Els de P5, per exemple, tenen la temàtica dels bolets i, aprofitant que cada any se celebra la Fira del Bolet a Vilassar, les classes

dors de les classes de 2n tenen noms de plantes silvestres, la temàtica que els pertoca. Espantallops, Card marià, Conillots, Llacsó... Cada nen té la seva bata a una espècie diferent. A dins l'aula, un racó amb informació sobre les plantes, llibres i fitxes. Just al costat, els de 1r de primària també ens conviden a endinsar-nos en el seu tema, els ocells. «Som la classe dels Cucuts», diu a la porta. La del costat és la classe de les Puputs. Cadascuna ha estudiat aquests ocells, aprenent quina forma tenen, com es reproduïxen, on viuen... Justament vinculat al STEAMcat, la Carme m'explica que estan mirant de construir casetes d'ocell amb webcam per poder-los observar de ben a prop. «Busquem espècies que els nens puguin observar al mateix poble, que siguin autòctones. Amb això, també treballarem vocabulari. Per exemple, a Vilassar els pit-rojos s'anomenen rupits», apunta.

Matemàtiques al pati

«Penso en un altre exemple STEAM relacionat amb VD Maresme», diu la Carme. «A 4t els toca els arbres, són la classe dels Plataners i dels Avets, i vam anar a calcular l'alçada dels arbres del pati. A matemàtiques tenen una roda que els permet determinar l'alçada i van anar en diferents hores del dia per observar les ombres i analitzar com canvien a mesura que avançava el matí. És important pensar, indagar... Es tracta de fer petites coses i que els mateixos nens rebin al·licients diferents, sortir fora de l'aula. L'experiència educativa canvia moltíssim per a ells!», resumeix.

Els més grans de l'escola, els de 6è, treballen la història de Vilassar. Aquest any han decidit que seran la classe de Vilatzari (els orígens de Vilassar), la classe de La Cova de la Granota (època prehistòrica) i la classe de Can Manyé (passat industrial). Amb maquetes han recreat les èpoques de cada moment i han estudiat i treballat la història local.

De P3 fins a 6è el projecte VD Maresme amb el programa STEAM ofereix infinites possibilitats per aprendre i integrar nous coneixements de l'entorn de manera natural.

Assaig i error

Abans de marxar, una última pregunta. «Com reben els nens i les nenes el projecte de VD Maresme i STEAM?», demano a la Carme. Sense pensar-s'ho ni un moment respon: «Molt bé! L'STEAM és un tema molt competencial perquè el viuen i el fan. És assaig i error, pensament, indagació, raonament els uns amb els altres, etc., i amb VD Maresme creen sentiment de pertinença, coneixement de l'entorn, i també aprenen a valorar-lo. A més, es treballa la implicació de la comunitat, des de les famílies fins al poble, passant per l'Ajuntament. A P4, amb les plantes aromàtiques, alguna vegada ens ha vingut un pare jardiner per donar-nos un cop de mà a l'hora de plantar. Amb els de primer, hi ha un senyor al poble que es dedica a l'ornitologia i que va estar treballant amb les tutores per identificar espècies i cants. L'any passat, l'Ajuntament mateix ens va trucar per dir-nos que anaven a plantar arbres sota l'escola, i els de la brigada ens van dir si volíem participar-hi. Ho vam integrar amb els de 4t, que fan els arbres, i va ser una activitat espectacular».

Després d'aquest repàs per aules i cursos, la Carme m'acompanya a la porta de l'escola altre cop i m'explica que d'aquí a pocs dies vindran una colla de mares per explicar a nens i nenes de P4 la cerimònia del te, aprofitant que treballen les plantes aromàtiques. Recórrer classes i passadissos de l'escola Francesc Macià és veure-hi implicació, projecte i compromís. VD Maresme és mirar endins i mirar enfora, sempre posant infants i educació al centre. Un projecte que porta l'escola al poble i el poble a l'escola. ●

